מתני' אחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות נפל לאמצע חלה ונתרפא נתרפא משל עצמו: **גמ'** תנא האי אומנות לאומנות המלך תנו רבנן [א]אחד מן האחין שמינוהו גבאי או פולמוסטוס אם מחמת האחין לאחין אם מחמת עצמו לעצמו אב מחמת אחין לאחין פשיטא לא צריכא [ב]דחריף טפי מהו דתימא חורפיה גרים ליה קא משמע לן תנו רבנן [ג]אחד מן האחין שנטל מאתים זוז ללמוד תורה או ללמוד אומנות יכולין האחין לומר לו אם אתה אצלנו יש לך מזונות אם אין אתה אצלנו אין לך מזונות וליתבו ליה כל היכא דאיתיה מסייע ליה לרב הונא (א)דאמר רב הונא [ד]ברכת הבית ברובה וליתבו ליה לפי ברכת הבית (א) [ה]הכי נמי: [ו]חלה ונתרפא נתרפא משל עצמו: שלח רבין משמיה דר' אלעא [ז]לא שנו אלא שחלה בפשיעה אבל באונס נתרפא מן האמצע היכי דמי בפשיעה [ח]כדרבי חנינא דאמר רבי חנינא הכל בידי שמים חוץ מצנים פחים שנאמר צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם: **מתני'** [ט]האחין שעשו מקצתן שושבינות בחיי האב חזרה שושבינות חזרה לאמצע שהשושבינות [י]נגבית בבית דין אבל [כ]השולח לחבירו כדי יין וכדי שמן אין נגבין בב"ד מפני שהן גמילות חסדים: **גמ'** ורמינהי [ל]שלח לו אביו שושבינות כשהיא חוזרת חוזרת לו [מ]נשתלחה לאביו שושבינות כשהיא חוזרת חוזרת מן האמצע אמר רבי אסי א"ר יוחנן כי תנן נמי מתניתין נשתלחה לאביו תנן והא אחין שעשו מקצתן שושבינות קתני תני למקצתן והא חזרה שושבינות קתני ה"ק חזרה לגבות נגבית מאמצע רבי אסי אמר לא קשיא כאן בסתם כאן במפרש כדתניא שלח לו אביו שושבינות כשהיא חוזרת חוזרת לו שלח לו אביו שושבינות סתם כשהיא חוזרת חוזרת לאמצע ושמואל אמר הכא ביבם עסקינן שאינו נוטל בראוי כבמוחזק מכלל דאידך משלם (ג) לימא תנו לי שושביני ואשמח עמו מי לא תניא מקום שנהגו להחזיר קדושין מחזירין מקום שנהגו שלא להחזיר אין מחזירין ואמר רב יוסף בר אבא אמר מר עוקבא אמר שמואל לא שנו אלא שמתה היא אבל מת הוא אין מחזירין מ"ט יכולה היא שתאמר

תנו

מתני' הכי גרסינן בסדר המשנה **אחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות.** אומנות המלך שמחמת אביו נפל לאומנות זו שכן מנהג המלך מעמיד מבית זו מוכס חדש אחד ומבית זו חדש אחד וכן מכל בתי העיר: **נפל לאמצע.** כל זמן שקנו בתפוסת הבית הריוח לאמצע שהריוח זה באומנותו: **חלה.** בפשיעה כדמפרש בגמרא: **גמ' הכא אומנות המלך.** וטעמא כדפרישית אבל אומנות אחרת שנפל בה מעצמו הריוח שלו: **או פולמוסטוס.** שוטר ורבינו חננאל פי' פולמוסטוס לוחם מלחמות בלשון יון: **מחמת אחין.** כמנהג העיר לקחת מכל בית שוטר אחד לפי הזמן הקבוע או לחדש או לשנה: **מחמת עצמו.** מחמת חשיבותו ומחמת חריפותו: **ברכת הבית ברובה.** שאילו היה דר עמהן היה הבית מתברך בגללו: **וליתבו ליה.** קצת מזונות ויפחתו לו לפי חסרון ברכת הבית בגללו שאין דר עמהם: **צנים פחים.** לישנא דקרא צנים פחים בדרך עקש הצנה והקור פח ומוקש בדרך עקש כי בידו הדבר תלוי להשמר מן הצנה. ויש מפרשים צנים פחים קור וחום:

מתני' ה"ג **האחין שעשו מקצתן שושבינות בחיי האב.** שעשה האב את אחד מבניו לשמוח את (ז) החתן ובידו דורונות שכן דרך שושבינות נוטל דורון לשמחת חופת חבירו ואוכל עמו וזה יחזיר לו כמו כן כשישא אשה כדתניא לקמן (דף קמה.) ה' דברים נאמרו בשושבינות. רעה דוד (ש"ב טו) מתרגמינן שושבינא דדוד: **חזרה שושבינות.** כשיחזור זה הבן וישא אשה וזה יחזיר שושבינותו חוזרה לאמצע: **נגבית בב"ד.** כדין מלוה אביהם. ובגמ' פריך עלה ומשני לה נגבית בבית דין כדין מלוה: **אבל השולח לחבירו.** בלא חופה אי נמי בחופתו ואינו הולך לאכול שם ולשמוח עמו בחופתו אין זה דין שושבינות אלא מתנה בעלמא וגמילות חסד ואינה נגבית בב"ד: **גמ' ורמינהי שלח לו אביו שושבינות.** כלומר שלח על ידו ולצרכו שהוא יאכל וישמח עמו דהא לקמן מפליג בין שלח אביו שושבינות לשלח לו אביו שושבינות: **חוזרת לו.** לאותו הבן ולא לאמצע כדקתני מתניתין וקשיא למתניתין דסבירא ליה להאי תנא דכיון דשלח האב על יד זה הבן חפץ הוא שלו לבדו יחזיר שושבינות ולא לשאר בניו: **חוזרת מן האמצע.** דמלוה על היתומים לפרוע חובת אביהן: **נשתלחה לאביו תנן.** כדמתרץ לה ואזיל (ג) וחוזרת לאמצע דמתניתין היינו חוזרת מן האמצע כדמפרש ואזיל אבל היכא דשלח אביו שושבינות ע"י בנו לאחרים מודה תנא דמתני' דחוזרת לאותו הבן לבדו כברייתא: **חזרה. לגבות: רבי אסי אמר.** לעולם מתני' כדקתני שהאב שלח שושבינות לאחרים וכשהיא חוזרת חוזרת לאמצע וכו' (י) וברייתא דקתני חוזרת לאותו הבן לבדו לא קשיא מתני' בסתם ששלח סתם ע"י אחד מבניו ולא פירש דלדעת בן זה שלח הלכך חוזרת לאמצע אבל הברייתא במפרש השושבינות תחזור לאותו הבן הלכך חוזרת לו ואינה חוזרת לאמצע: **כדתניא שלח לו אביו שושבינות.** כלומר נתן לו אביו מעות ושלחו לעשות שושבינות כשחוזרת חוזרת לו לבדו אבל שלח אביו שושבינות סתם ולא ייחד לאחד מבניו אף על פי שעל ידי אחד מבניו שלח אינה חוזרת לו לבדו אלא לאמצע: **ושמואל אמר.** לעולם כדקתני ברייתא דהאב השולח שושבינות על יד אחד מבניו חוזרת לאותו הבן לבדו ומתניתין דקתני חוזרת לאמצע ה"מ שמת הבן שנשתלחה שושבינות על ידו (ד) ורוצה היה לחזור לו אלא שמת וייבם אחד מן האחים את אשתו ורחמנא אמר [דברים כה] יקום על שם אחיו לנחלה ודינו היה ליטול השושבינות במקום אחיו אי לאו דקרייה רחמנא בכור כדכתיב [שם] והיה הבכור וגו' ואין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק [לעיל קכה:] ואמרינן לקמן [קמה:] דאין בכור נוטל פי שנים הלכך חוזרת לאמצע לכל האחין: ומקשה גמרא **מכלל דאידך.** אותו שנשתלחה לו שושבינות על ידו זה הבן שמת בעי שלומי בתמיה וכי יש לו לשלם שושבינות ליורשי שושבינו שמת והלא יכול לומר תנו לי שושביני ואשמח עמו ואוכל בחופתו כמו שאכל גם הוא בחופתו וכיון שמת נפטרתי מלשלם שכן מנהג שושבינות להביא דורון ולאכול עמו בחופתו: **מקום שנהגו להחזיר קדושין.** אחר מיתת האשה בימי אירוסין כדמפרש ואזיל:

ברכת הבית ברובה. פי' רבינו חננאל נר לאחד נר למאה ויש מפרשים דמזלא דבי תרי עדיף (ו) וקשה מדפריך בסמוך ליתבו לפי ברכת הבית וכי ידעינן כמה הוי וכמה נתברך הבית בגללו ואומר רבינו תם אין הכי נמי יכולין לידע כמה הוציאו בשנה ראשונה וכמה הוציאו בזו ואין נראה לר"י שהרי אין כל השנים שוים במזל אחד (א):

חלה ונתרפא כו'. ותניא בתוספ' (פ"י) במה דברים אמורים ברפואה שיש לה קצבה אבל רפואה שאין לה קצבה הרי היא בכלל מזונות ויתרפא מן האמצע וכן בכתובות (דף נב:) גבי אלמנה אומר רפואה שיש לה קצבה הרי היא בכלל כתובה ושאין לה קצבה הרי היא כמזונות (ה) ובאונס דהכא אין חילוק בין אין לה קצבה ליש לה קצבה כן נראה לר"י:

אבל חלה באונס נתרפא מן האמצע. ולא דמי להא דתנן לעיל (דף קלט.) אין הקטנים נזונים על הגדולים (ו) הכא הוי באקראי בעלמא אבל התם לעולם כן הוי שהקטנים מפסידים יותר מזונות: **הכל** בידי שמים חוץ מצנים פחים. פירוש אריא וגנבי הבאים על האדם הכל נגזר בידי שמים אבל צנים פחים מזה לא נגזר עליו כלום יכול לשמור אבל ודאי אם רוצה לאבד עצמו באש או בנהר יכול לאבד עצמו אע"פ שלא נגזר כלום ולא דמי להא דאמר (ט) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים דהתם מיירי במדות של אדם מה יהיה גבור או חלש עשיר או עני ארוך או קצר [חכם או טפש] כדאיתא בנדה בפרק כל היד (דף טז: ושם) אבל הכא מיירי במאורעות הבאות על האדם: **חוץ** מצנים פחים. דהיינו קור וחום כדמשמע בריש מסכת ע"ז (דף ג: ושם) והא דאמרינן בהמקבל (בבא מציעא דף קז:) והסיר ה' ממך כל חולי זו צינה הכי פירושו שיתן לך דעת לשמור מן הצינה ליתן לך בגד ללבוש (י) ובירושלמי אמר שאנטונינוס היה לו לילך בדרך אמר ליה לרבי צלי עלי אמר ליה יהא רעוא דתשתזיב מן צינתא אמר ליה דא צלותא במתיה יתיר חד כסו וצינתא אזלא א"ל יהא רעוא דתשתזיב מן שרבא אמר ליה הא ודאי צלותא דכתיב ואין נסתר מחמתו: **האחין** שעשו למקצת שושבינות. שכך היה מנהג כשהאב היה עושה חופה לבנו היו שושבינים מביאין דורונות לכבוד החופה ונותנין לבנו ועל האב היה לפרוע כשהיו נושאים גם הם נשים ולכך חוזרת מן האמצע שהרי היה על האב לפרוע:

ורבי

[illegible]

עין משפט נר מצוה

סג א ב מיי' פ"ט מהל' נחלות הלכה ו סמג עשין צו טוש"ע חו"מ סי' קעז סעיף א וסי' רסה סעיף ג:
סד ג מיי' שם הלכה יא טוש"ע שם סי' קעז סעיף ד:
סה ד מיי' שם ופי"ח מהל' אישות הל' ד סמג שם ופי' מח טוש"ע שם וטוש"ע אה"ע סי' לג סעיף ו:
סו ה מיי' פ"ט מהלכות נחלות הלכה יא סמג עשין צו טוש"ע חו"מ סי' קעז סעיף ד:
סז ו ז ח טוש"ע שם ס"ב:
סח ט מיי' שם הל' יד ועי' בהשגות ובמגיד משנה וסמג שם טוש"ע חו"מ סי' רפא סעיף ד ה:
סט י מיי' פ"ז מהלכות זכיה ומתנה הלכה ב ג סמג עשין שם טוש"ע אה"ע סימן ס:
ע כ מיי' שם הלכה טו טור אה"ע סי' ס:
עא ל מיי' פ"ט מהלכות נחלות הל' יד ועיין במ"מ סמג עשין צו טור טוש"ע חו"מ סי' רפו ס"ה:
עב מ מיי' שם הל' יג ועי' בהגה"ה טוש"ע שם סעיף ד:

◆

רבינו גרשום

דכתב לה: במעמד שלשתן. הנותן והמקבל ובעל חוב: [illegible]

מסורת הש"ס

[illegible]

◆

תורה אור השלם

א צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם: משלי כב ה

◆

הגהות הב"ח

[illegible]

◆

מוסף רש"י

[illegible]

◆

רבינו גרשום (המשך)

[illegible]